

Başlangıç Gitar Eğitiminde Sağ El Öncelikli Öğretimin Öğrenci Başarısına Etkisi*

Engin ÖZYÖRÜK**, Ülkü ÖZGÜR***

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, başlangıç gitar eğitiminde sağ el öncelikli gitar öğretiminin öğrenci başarısına etkisini belirlemektir. Araştırma için gerekli nitel verilerin toplanmasında literatür taraması yapılmış, sağ el öncelikli gitar öğretiminin etkililiğini saptamak için son test kontrol gruplu seçkisiz deneme modeli kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, sağ el öncelikli gitar öğretiminin, temel davranış, teknik davranış, müzikal etki ve yorumlama basamaklarının tümünde hali hazırda kullanılmakta olan yönetime göre öğrenci başarısını arttırdığı, ayrıca bu üç basamaktan alınan puanlar arası ilişkilerin deney grubunda daha fazla olduğu saptanmıştır. Deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin son testten elde ettikleri puanların aritmetik ortalamaları arasında [$U=45,0$; $p<0.05$] düzeyinde, deney grubu lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Böylelikle, sağ el öncelikli gitar öğretiminin, öğrenci başarısına olumlu yönde etki ettiği ve geleneksel yönetime göre daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen veriler doğrultusunda alana katkı sağlayacağı düşünülen bazı öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Gitar eğitimi, sağ el tekniği, sol el tekniği, başlangıç gitar eğitimi, sağ el öncelikli gitar öğretimi.

Bu makale "Özyörük, E. (2014). Başlangıç Gitar Eğitiminde Sağ El Öncelikli Öğretimin Öğrenci Başarısına Etkisi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara." isimli doktora tezinden üretilmiştir.

**Arş.Gör.Dr., Akdeniz Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Müzik Bölümü.(e-posta: enginozyoruk@akdeniz.edu.tr)

***Prof., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Öğretmenliği A.B.D. (e-posta:uozgur@gazi.edu.tr)

The Effect of Guitar Teaching with the Right Hand Priority at the Beginners Level on the Success of the Students*

Engin ÖZYÖRÜK**, Ülkü ÖZGÜR***

ABSTRACT

The purpose of this study is to determine the effect of guitar teaching with the right hand priority at the beginner's level on the success of the students. A literature review was done to collect qualitative data, and post-test control group randomized trial model was used in order to determine the effect of guitar teaching with the right hand priority. The results of the study showed that the guitar teaching with the right hand priority increased the students' success in the areas of basic behavior, technical behavior, musical effect and interpretation compared to the traditional guitar teaching method. It was determined that the co-relations among the scores derived from these three steps appeared as more in the experimental group. It was also observed that there was statistically significant difference in the favor of experimental group at the arithmetic means of the post-test scores of the experimental and control group students at .05 level ($U=45.0$). Therefore it can be inferred from the results that the guitar teaching with the right hand priority affected the students' success positively, and proved to be more effective compared to the traditional guitar teaching method. According to the results, some suggestions were also offered to make contribution to the area of guitar teaching

Key Words: Guitar education, right hand technique, left hand technique, beginners guitar education, guitar education with the right hand priority..

This article is based on the PhD thesis of "Özyörük, E. (2014). The Effect of Guitar Teaching with the Right Hand Priority at the Beginners Level on the Success of the Students, Gazi University Institute of Educational Sciences, Ankara."

**Res. Asst. Dr., Akdeniz University Fine Arts Faculty, Department of Music, (e-posta: enginozyoruk@akdeniz.edu.tr)

***Prof., Gazi University, Faculty of Education, Fine Arts Education Department, Music Teaching (e-posta:u-ozgur@gazi.edu.tr)

1. GİRİŞ

Müzik eğitimi, genellikle ses, çalgı ve kuram ana basamakları üzerinden yürütülen bir süreçtir. Bu ana basamaklardan çalgı eğitimi, müzik eğitiminin önemli öğelerinden biridir. Öğrencinin, müziği anlama ve öğrenme yolunda ilerlerken, temel yol göstericilerinden biri olan çalgı çalma becerisi, uzun ve zorlu bir eğitim-öğretim alanı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Günümüzde yüzyılın çalgısı olarak nitelenen gitar, ender taşınabilir çoksesli çalgılardan olması, temel düzeyde çalmanın kolaylığı ve hemen her müzik türüne karşı gösterdiği uyum ile müzik dünyamızda önemli bir yer edinmiştir. Klasik, elektronik, akustik, çelik telli, bas, naylon telli, İspanyol gitarı, caz gitar, flamenko gitar gibi birçok sınıflamaya sahip olan gitar ailesinden, bu çalışmada ele alınacak olan klasik gitardır.

Gitar benzeri çalgılar içerisinde, en eski olarak bilinen Hitit Gitarı'na, Alacahöyük civarında yapılan kazılarda, yaklaşık 3300 yıl (M.Ö. 1400) öncesine ait bir kaya üzerindeki, gitar çalan insan figüründe rastlanmıştır. Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi'nde sergilenmekte olan bu eser incelendiğinde sapının üzerinde perdeler olduğu ve şeklinin bugün ki klasik gitar formuna benzediği fark edilebilir. (Kanneci, 1988: 4) Yüzyıllar boyunca yapım teknikleri, tel sayısı, yapımda kullanılan malzemeler vb. birçok unsur bakımından değişim ve gelişime uğrayan çalgı, 1860'lı yıllara gelindiğinde, İspanyol yapımcı Antonino Torres'in yapmış olduğu değişiklik ve yeniliklerle, günümüzde de kabul edilen standart ölçülere kavuşmuş ve bu günkü anlamda klasik gitar ortaya çıkmıştır (Elmas, 2003: 23-24).

Bütün çalgı türlerinde olduğu gibi klasik gitarda da eğitim-öğretim süreci, zaman içerisinde farklı bakış açıları ile ele alınmıştır. Klasik gitar için yazılmış ilk metot 1500'lü yıllara dayanmaktadır. (Küçükay,1992:5) O günden bu güne yüzlerce metot klasik gitar literatüründeki yerini almıştır. Tarihsel süreçte Carulli, Carcassi, Guilliani, Sor, Aguado gibi gitar dünyasının temel taşı olan isimlerin geliştirdiği metotlar, günümüzde yazılmış modern metotlarla birlikte halen kullanılmaktadır. Bu gün Duncan, Glise, Noad, Shearer, Ryan gibi önde gelen gitarist -besteci- eğitimcilerin sundukları yayınlarla, modern gitar tekniği ve eğitimi hızla gelişip ilerlemektedir.

Modern klasik gitar metotlarına baktığımızda, mental çalışmalar, örnek çalışma programları, sahne taktikleri gibi geleneksel metotlarda olmayan konulara yer verildiğini görürüz. Bununla beraber başlangıç yaklaşımları açısından da bazı farklılıklar göze çarpar. Örneğin geleneksel metotlarda gitara başlarken her iki elin birlikte kullanıldığı, modern metotlarda ise önce sağ el alıştırmalarına yer verildiği, daha sonra iki elin birlikte kullanıldığı alıştırmalara geçildiği görülür. Bu bağlamda modern klasik gitar metotlarının, sağ el öncelikli bir gitar öğretim biçimine eğilim gösterdiği söylenebilir.

Sağ el öncelikli gitar öğretimi, başlangıç gitar eğitiminin bir ögesidir. Başlangıç gitar eğitimi, daha önce hiç gitar eğitimi almamış kişilerin, ilk olarak gitara başlamaları ile temel teknik becerileri kazanmaları arasında geçen süreç olarak tanımlanabilir. Sağ el öncelikli gitar öğretimi ise başlangıç gitar eğitimi sürecinde, temel teknik beceriler kazanılırken, ilk önce sol el hiç kullanılmadan, yalnızca sağ el tekniğine yönelik çalışmalar yapılması, bunun sonucu olarak temel sağ el teknik becerilerinin kazanılıp, pekiştirilmesi, sonrasında sol el ile ilgili çalışmalara geçilmesi olarak tanımlanabilir.

Klasik gitarda sağ el, seslerin üretiminden, sol el ise (bazı özel teknikler hariç) seslerin hazırlanmasından sorumludur. Bu noktada klasik gitarın, yaylı sazlar ile gösterdiği benzerlik dikkat çekicidir. Yaylı çalgılarda da sağ el sesin üretiminden, sol el (özel teknikler dışında) çalınacak seslerin hazırlanmasından sorumludur. Piyano gibi her iki elin de ses üretiminde rol aldığı çalgılardan

farklı olarak, yaylı çalgılar ve klasik gitar arasındaki bu benzerlik, öğretim süreçleri açısından yaylı sazlardaki görünümü önemli kılmaktadır. Bu açıdan yaylı sazlar eğitimine bakıldığında, başlangıç eğitiminde, ses üretiminden sorumlu olan sağ ele ilişkin yay kullanma becerisine, özellikle önem verildiği görülmektedir. Kırılıoğlu, yay kullanımının önemini şu sözlerle dile getirmektedir; "Yay kullanımı, özellikle viyolonsel ve keman çalmada ayrı bir önem taşımaktadır. Yay tutuşu, teller üzerindeki yeri ve kullanımı, çalgıdan çıkan sesi ve kalitesini tümüyle etkiler." (Kırılıoğlu, 2002: 32). Öğretim sürecinde bu denli etkili ve önemli olan söz konusu sağ el becerisine, eğitimciler tarafından öğretim sürecinde öncelik tanınmakta olduğu, Eğilmez'in şu sözlerinden anlaşılmaktadır; "Keman öğretiminde başlangıç noktası, yay tutuş ve kavrayış durumlarıdır" (Eğilmez, 1998: 12). Bu bağlamda, yaylı çalgılar eğitiminde, yay çalışmaları dolayısı ile sağ el öncelikli bir öğretim sürdürüldüğü söylenebilir. Çalgılar arasındaki benzerlik göz önüne alındığında, yaylı çalgılar eğitiminde kullanılmakta olan bu öğretim biçiminin, başlangıç klasik gitar öğretimine yordanabileceği söylenebilir.

Gitar çalma becerisinin, teknik davranışların doğru ve tutarlı biçimde uygulanabilmesi temeline dayandığı, teknik davranışların kazanımında ise başlangıç aşamasının önemli ve kritik rolü, göz önüne alındığında, klasik gitar öğretiminde başlangıç aşamasını daha etkili kılabilen bir olasılık, araştırılmaya değer bir konu olarak görülebilir.

1.1. Amaç

Bu çalışmada, gitar çalmaya yeni başlayan bir öğrencinin, her iki elin birlikte kullanıldığı alıştırmalarla yürütülen bir öğretimle mi yoksa öncelikle sağ el alıştırmalarının çalışılıp daha sonra iki elin birlikte kullanıldığı alıştırmalara geçilen bir öğretimle mi daha başarılı olacağı sorusuna cevap aranmıştır.

Bu çalışmanın amacı, başlangıç gitar eğitiminde sağ el öncelikli gitar öğretiminin öğrenci başarısına etkisini belirlemektir. Bu amaca ulaşabilmek için şu sorulara cevap aranmaktadır:

1. Deney ve kontrol gruplarının, temel davranışlar basamağından aldıkları puanlar arasında anlamlı bir fark var mıdır?

2. Deney ve kontrol gruplarının, teknik davranışlar basamağından aldıkları puanlar arasında anlamlı bir fark var mıdır?

3. Deney ve kontrol gruplarının, müzikal etki ve yorumlama basamağından aldıkları puanlar arasında anlamlı bir fark var mıdır?

4. Deney ve kontrol gruplarının, tüm basamaklardan (temel davranışlar, teknik davranışlar, müzikal etki ve yorumlama) aldıkları puanlar arasında anlamlı bir fark var mıdır?

5. Deney ve kontrol gruplarının, temel davranışlar, teknik davranışlar, müzikal etki ve yorumlama basamaklarından aldıkları puanlar arası ilişkiler nasıldır?

6. Deney ve kontrol gruplarının, genel toplam puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

1.2 ÖNEM

Eğitimin temel hedeflerinden öğrenci başarısının artırılması ve kazanılan davranışların doğru ve kalıcı olması, çalgı eğitiminde olduğu kadar başlangıç eğitiminde de kritik bir önem taşımaktadır. Yanlış biçimde öğrenilmiş temel teknik davranışların sonradan düzeltilmeye çalışılması, eğitim ekonomisi açısından ciddi bir kayıp olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bakış açısı ile bu çalışmada, başlangıç gitar eğitiminde öğrenci başarısını arttıracakları ön görülen bir öğretim biçimi

sinanmış, hali hazırda uygulanmakta olan yöntem alternatif olarak geliştirilen “sağ el öncelikli gitar öğretiminin” öğrenci başarısını arttırdığı istatistiksel olarak da tespit edilmiştir.

Araştırma, başlangıç gitar eğitiminde öğrenci başarısında artış sağlayabilen bir öğretim biçimi ortaya koyması bakımından, araştırma yönteminin geliştirilip çeşitlendirilebilir yapıda olmasından ve bu konuda yapılacak yeni araştırmalara zemin oluşturabilecek nitelikte olmasından, elde edilen bulguların, gitar eğitimine ve gitar eğitimini kapsayan çalgı eğitimine katkı sağlayabilecek nitelikte olması açısından ve alanda yapılan ilk çalışma olması ile de önem taşımaktadır.

1.3. Sınırlılıklar

Bu araştırma; Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Ana Bilim Dalı'nda 2012-2013 eğitim-öğretim yılında Okul Çalgıları (Gitar) dersini alan 2. Sınıf öğrencileriyle, seçilen yöntemle, seçilen veri toplama araçları ve bu araçlarla toplanan verilere uygulanan analiz teknikleriyle, araştırmada kullanılan ölçeğin kapsadığı beceriler ve deney sürecinde kullanılan eser ve etütler ile sınırlıdır.

2. YÖNTEM

Bu araştırmada tarama ve deneme modelleri bir arada kullanılmıştır. Araştırma için gerekli nitel verilerin toplanmasında, başlangıç klasik gitar eğitimi konusunda kapsamlı bilgi edinebilmek ve bu eğitime uygun yöntem ve materyali geliştirebilmek amacıyla, yerli ve yabancı yayınları, ilgili tezleri, kaynak kitapları ve ilgili web sitelerini içeren geniş bir literatür taraması yapılmış, sağ el öncelikli gitar öğretim yönteminin etkililiğini saptamak için son test kontrol gruplu seçkisiz deneme modeli kullanılmıştır. Gerçek deneysel desenlerden biri olan; Son test kontrol gruplu seçkisiz desen, çalışma grubunun, seçkisiz biçimde deney ve kontrol olmak üzere iki gruba ayrıldığı, ölçeğin yalnızca deney sonrasında uygulandığı bir desendir.(Büyüköztürk, 2008: 148-149)

Araştırmada, evrenden örnekleme yoluna gidilmemiş, bir çalışma grubu ile deneysel işlem gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda 2012-2013 eğitim-öğretim yılında Okul Çalgıları(Gitar) dersini alan 10 deney 10 kontrol gurubu olmak üzere toplam 20 öğrenciden oluşan 2. Sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

Araştırmada kullanılan “Gitar Performans Dereceleme Ölçeği” Akçay tarafından 2011 yılında Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı'nda Yüksek Lisans çalışması olarak geliştirilmiştir. Türkiye'nin çeşitli üniversitelerinde görev yapan 9 gitar öğretim elemanından oluşan uzmanların görüşleri ile 30 maddelik taslak 15 maddeye indirgenmiştir. Alınan görüşler doğrultusunda son halini alan ölçme aracı, Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bilimleri Bölümü ile Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda okuyan rastlantısal (random) yöntemle seçilmiş 7 bireysel çalgı gitar öğrencisi üzerinde uygulanmıştır. Yapılan bu güvenilirlik uygulamasını 4 gitar öğretim elemanı puanlamıştır. Uygulama sonucunda, iç tutarlılık testi (Cronbach' s Alfa) güvenilirlik katsayısı. 84 ve puanlayıcılar arası güvenilirlik (Kendal's W) katsayısı. 60 olarak saptanmıştır. (Akçay,2011: 24-25,36)

Deneysel sürecin sontest uygulaması kamera ile kaydedilmiş, bu kayıtlar 3 uzman puanlayıcı tarafından, Gitar Performans Dereceleme Ölçeği kullanılarak puanlanmıştır. Bu veriler puanlayıcılar arası tutarlılığın incelenmesi için Kendall'ın ilişki katsayısı (Kendall's W) testi ile incelenmiştir.

Deney sürecinde, kontrol ve deney grubu ile yapılan derslerde ve sontest uygulamasında kullanılan eser ve etütler, Okul Çalgıları(Gitar) dersi tanımı ve bu dersi yürüten öğretim elemanlarının görüşleri doğrultusunda belirlenmiştir.

Geliştirilen program doğrultusunda, bir eğitim-öğretim dönemi boyunca (14 hafta) araştırmacı tarafından deney ve kontrol grupları ile ders yapılmıştır. Deney süreci sonunda, öğrencilerin performansları kamera ile kaydedilerek, 3 uzman puanlayıcı tarafından değerlendirilmesi sağlanmıştır. Son test uygulamasından elde edilen veriler uygun istatistik yöntemlerle analiz edilmiştir.

Bu çalışmada ilk olarak Kolmogorov-Smirnov testi ile verilerin karşılaştırılan gruplar için normal dağılıma uyup uymadığı incelenmiştir. Elde edilen veriler normal dağılıma uymadığından ve gözlem sayısı az olduğundan grupların karşılaştırılması için parametrik olmayan testlerden Mann-Whitney U testi kullanılmıştır. Hipotez testlerine ait tablolar her bir boyut için ayrı ayrı oluşturulmuş ve tablolarda her bir maddeye ait tanımlayıcı istatistikler ile test sonuçlarına ilişkin U (Mann-Whitney U testi için test istatistiğinin değeri) ve p (anlamlılık için kesin olasılık) değerleri verilmiştir. Araştırmada incelenen boyutlar arası ilişkilerin analizinde korelasyon katsayısı kullanılmıştır. Çalışmada analizler için elde sonuçlar 0.05 anlamlılık düzeyinde yorumlanmıştır. Çalışmada yer alan analizler için IBM SPSS 20.0 paket programı kullanılmıştır.

3. BULGULAR VE YORUMLAR

3.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Tablo 1. Deney ve kontrol gruplarının temel davranışlar basamağı açısından karşılaştırılması

Temel Davranış	Grup	n	$\bar{X}$	SS	M	U	p
1) Duruş, tutuş, oturuş	Kontrol	20	6,03	,98	6,00	97.0	0.00*
	Deney	20	7,03	1,27	6,67		
2) Sağ ve sol el uyumu	Kontrol	20	5,17	,94	4,67	84.5	0.00*
	Deney	20	6,45	1,36	6,34		
3) Doğru ve temiz çalma (<u>entonasyon</u>)	Kontrol	20	4,33	,73	4,00	44.5	0.00*
	Deney	20	6,18	1,45	6,67		
4) <u>Akord</u> yapabilme	Kontrol	20	1,37	,15	1,33	100.0	0.00*
	Deney	20	1,64	,35	1,67		
Genel	Kontrol	20	16,91	2,15	16,17	49.5	0.00*
	Deney	20	21,31	3,48	21,00		

*p<.01

Tablo 1 incelendiğinde, temel davranışlar açısından genel olarak deney grubu öğrencilerinin aritmetik ortalaması ($\bar{x}$)=21,31, kontrol grubu öğrencilerinin aritmetik ortalaması ($\bar{x}$)= 16,91'dir. Deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin son testten elde ettikleri puanların aritmetik ortalamaları arasında [U=49.5; p<0.05] düzeyinde anlamlı bir fark bulunmuştur. Deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin temel davranışlar basamağına ait alt basamaklara ilişkin son test puanlarının aritmetik ortalamaları arasında da ; duruş, tutuş ve oturuş [U=97.0; p<0.05], sağ ve sol el uyumu [U=84.5; p<0.05], doğru ve temiz çalma [U=44.5; p<0.05] ve akord yapabilme [U=100.0; p<0.05] düzeyinde anlamlı bir fark görülmektedir. Bu sonuçlara göre deney ve kontrol gruplarının Gitar Performans Derecelendirme Ölçeği, temel davranışlar basamağından aldıkları puanların ortalamaları açısından, deney grubu lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Temel davranışların kazanılması, sonrasında hedeflenen davranışlar/beceriler için bir zemin oluşturması bakımından, çalgı öğretimi sürecinin önemli basamaklarından birisidir. Bu aşamada eksik kalan bilgi ve/veya becerilerin ilerleyen süreçlerde çeşitli sorunlara neden olabileceği de dikkate alındığında, temel davranışlara ilişkin öğrenci başarısının arttırılması gitar öğretiminin niteliği açısından önemli bir nokta olarak karşımıza çıkmaktadır. Yukarıda sunulan bulgular bu bağlamda incelendiğinde, sağ el öncelikli öğretim ile hali hazırda kullanılmakta olan öğretim arasında ortaya çıkan bu fark, daha da önem kazanmaktadır.

3.2.İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Tablo 2. Deney ve kontrol gruplarının teknik davranışlar basamağı açısından karşılaştırılması

Teknik Davranışlar	Grup	n	$\bar{X}$	SS	M	U	p
5) Konum geçişleri	Kontrol	20	3,70	,89	3,50	100.0	0.01*
	Deney	20	4,55	,93	4,50		
6) Bareli pasajlarda temiz ses üretebilme	Kontrol	20	3,55	1,10	4,00	142.5	0.12**
	Deney	20	4,33	1,30	4,00		
7) Akorlu pasajlarda netlik	Kontrol	20	3,38	,78	3,25	73.5	0.00*
	Deney	20	4,73	1,22	5,00		
8) Sağ el tekniği (Apayando, tirando, tremolo, resguado vb.)	Kontrol	20	5,13	1,30	4,67	32.5	0.00*
	Deney	20	7,53	1,06	7,33		
9) Sol el tekniği (Legato, glisando, vibrato vb.)	Kontrol	20	5,13	1,21	5,00	72.0	0.00*
	Deney	20	6,63	1,11	6,67		
Genel	Kontrol	20	20,89	4,38	20,17	56.0	0.00*
	Deney	20	27,77	4,65	26,24		

*p<.01 ** p<.05

Tablo 2 incelendiğinde, teknik davranışlar açısından genel olarak deney grubu öğrencilerinin aritmetik ortalaması ($\bar{x}$)=27,77 kontrol grubu öğrencilerinin aritmetik ortalaması ($\bar{x}$)= 20,89'dur. Deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin son testten elde ettikleri puanların aritmetik ortalamaları arasında [U=56,0; p<0.05] düzeyinde anlamlı bir fark bulunmuştur. Teknik davranışlara ilişkin alt basamaklar incelendiğinde ise bareli pasajlarda temiz ses üretebilme [U=142.5; p>0.05] alt basamağı hariç diğer alt basamaklarda; konum geçişleri [U=100; p<0.05], akorlu pasajlarda netlik [U=73.5; p<0.05], sağ el tekniği, [U=32.5; p<0.05] ve sol el tekniği, [U=72; p<0.05] düzeyinde anlamlı bir fark görülmektedir. Bu sonuçlara göre deney ve kontrol gruplarının Gitar Performans Derecelendirme Ölçeği, teknik davranışlar basamağından aldıkları puanların ortalamaları açısından, deney grubu lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Dalkılıç (2010), tarafından yapılan araştırmada öğrencilerin en çok zorlandıkları tekniğin %45.5 oranı ile "bare" olduğu saptanmıştır. Bu bağlamda, sağ el öncelikli gitar öğretimi ile deney ve kontrol grupları arasında, sol elin en zor becerilerinden biri olan "bareli pasajlarda temiz ses üretebilme" ye ilişkin anlamlı bir fark oluşmaması doğal bir sonuçtur. Bununla birlikte, deney grubuna ait puanların aritmetik ortalamasının, kontrol grubununkilere göre daha yüksek olması, sağ el öncelikli gitar öğretiminin, bareli pasajlarda temiz ses üretebilmeye olumsuz bir etkisinin olmadığını göstermektedir. Araştırmada sınıanan teknik davranışlar; konum geçişleri, bareli pasajlarda temiz ses üretebilme, akorlu pasajlarda netlik, sağ el tekniği ve sol el tekniği alt basamaklarından oluşmaktadır. Bu alt basamaklara dikkat edildiğinde, 4 tanesinin sol el, yalnızca 1 tanesinin sağ el becerileri ile ilgili olduğu görülmektedir. Bu açıdan bakıldığında, teknik davranışları oluşturan

bu alt basamaklardan alınan toplam puanlar arası farkın, sol el tekniklerine kontrol grubundan 7 hafta daha az çalışma olanağı bulan deney grubu lehine çıkması dikkat çekici bir sonuçtur. Bu bağlamda, sağ el öncelikli öğretiminin, Gitar Performans Derecelendirme Ölçeği, teknik davranışlar basamağına ilişkin sol el ağırlıklı davranışların öğretilmesinde, olağan gitar öğretiminden daha etkin olduğu ve öğrenci başarısını daha fazla arttırdığı yorumu yapılabilir.

3.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Tablo 3. Deney ve kontrol gruplarının müzikal etki ve yorumlama basamağı açısından karşılaştırılması

Müzikal etki ve yorumlama	Grup	n	$\bar{X}$	SS	M	U	p
10) Günlük ifadelerine uygun çalma	Kontrol	20	2,45	,45	2,33	81.0	0.00*
	Deney	20	3,02	,48	3,00		
11) Hız ifadelerine uygun çalma	Kontrol	20	1,13	,28	1,00	79.0	0.00*
	Deney	20	1,48	,31	1,33		
12) Tempoya bağlı kalma	Kontrol	20	2,50	,55	2,50	78.0	0.00*
	Deney	20	3,27	,72	3,33		
13) Eseri etkili biçimde seslendirilmesi / yorumlanması (Dönem özelliklerini ve form özelliklerini yansıtabilme)	Kontrol	20	,89	,26	,83	74.0	0.00*
	Deney	20	1,28	,40	1,09		
14) Eseri/etüdü seslendirmede bütünlük	Kontrol	20	4,03	1,09	4,00	63.5	0.00*
	Deney	20	5,93	1,51	5,33		
Genel	Kontrol	20	11,01	2,45	10,42	60.0	0.00*
	Deney	20	14,97	3,18	13,58		

*p<.01

Tablo 3 incelendiğinde, müzikal etki ve yorumlama basamağı açısından genel olarak deney grubu öğrencilerinin aritmetik ortalaması ($\bar{x}$)=14,97 kontrol grubu öğrencilerinin aritmetik ortalaması ($\bar{x}$)= 11,01'dir. Deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin son testten elde ettikleri puanların aritmetik ortalamaları arasında [U=60,0; p<0.05] düzeyinde anlamlı bir fark bulunmuştur. Müzikal etki ve yorumlamaya ilişkin alt basamaklar incelendiğinde ise deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin son testten elde ettikleri puanların aritmetik ortalamaları arasında; günlük ifadelerine uygun çalma [U=81; p<0.05], hız ifadelerine uygun çalma [U=79.0; p<0.05], tempoya bağlı kalma [U=78; p<0.05], eseri etkili biçimde seslendirilmesi / yorumlanması [U=74; p<0.05] ve eseri/etüdü seslendirmede bütünlük [U=63.5; p<0.05] düzeyinde anlamlı bir fark görülmektedir. Bu sonuçlara göre deney ve kontrol gruplarının Gitar Performans Derecelendirme Ölçeği, müzikal etki ve yorumlama basamağından aldıkları puanların ortalamaları açısından, deney grubu lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Müzikal etki ve yorumlama basamağını oluşturan, günlük ifadelerine uygun çalma, hız ifadelerine uygun çalma, tempoya bağlı kalma, eserin etkili biçimde seslendirilmesi/yorumlanması, eseri/etüdü seslendirmede bütünlük, alt basamaklarının tamamında ve dolayısı ile genel ortalamasında deney gurubu lehine anlamlı bir fark bulunmuş olması, temel ve teknik davranışlarda olduğu gibi, seslendirilen eser ya da etüdün ardı ardına sıralanan notalar olmaktan çıkıp bir "müzik" haline gelmesini sağlayan müzikal davranışların kazanımında da, sağ el öncelikli öğretimin olağan gitar eğitimine göre daha etkili olduğu ve öğrenci başarısını daha çok arttırdığı yorumu yapılabilir.

3.4 Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Tablo 4 Deney ve kontrol gruplarının temel davranışlar, teknik davranışlar, müzikal etki ve yorumlama basamakları açısından karşılaştırılması

Boyutlar	Grup	n	$\bar{X}$	SS	M	U	P
Temel Davranış	Deney	20	21,31	3,48	21,00	49.5	0.00*
	Kontrol	20	16,91	2,15	16,17		
Teknik Davranış	Deney	20	27,77	4,65	26,24	56.0	0.00*
	Kontrol	20	20,89	4,38	20,17		
Müzikal etki ve yorumlama	Deney	20	14,97	3,18	13,58	60.0	0.00*
	Kontrol	20	11,01	2,45	10,42		

*p<.01

Tablo 4 incelendiğinde, temel davranış basamağı açısından, deney grubu öğrencilerinin aritmetik ortalaması ($\bar{x}$)=21,31, kontrol grubu öğrencilerinin aritmetik ortalaması ($\bar{x}$)=16,91, teknik davranışlar basamağı açısından, deney grubu öğrencilerinin aritmetik ortalaması ($\bar{x}$)=27,77, kontrol grubu öğrencilerinin aritmetik ortalaması ($\bar{x}$)=20,89, müzikal etki ve yorumlama basamağı açısından, deney grubu öğrencilerinin aritmetik ortalaması ($\bar{x}$)=14,97 kontrol grubu öğrencilerinin aritmetik ortalaması ($\bar{x}$)=11,01'dir. Deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin son testten elde ettikleri puanların aritmetik ortalamaları arasında temel davranış basamağı açısından, [U=49.5; p<0.05] düzeyinde, teknik davranışlar basamağı açısından, [U=56.0; p<0.05] düzeyinde, müzikal etki ve yorumlama basamağı açısından, [U=60.0; p<0.05] düzeyinde anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu sonuçlara göre deney ve kontrol gruplarının Gitar Performans Derecelendirme Ölçeği' ne ait tüm basamaklardan aldıkları puanların ortalamaları açısından, deney grubu lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

İdeal bir gitar öğretim süreci, çalgı öğretiminin üç temel ayağını oluşturan, temel, teknik ve müzikal davranışların tamamında gelişme kaydedilmesi ile sağlanabilir. Araştırmada, etkililiği sınırlanan öğretiminin tam manasıyla değerlendirilebilmesi için özellikle bu üç temel boyutu içeren bir ölçek seçilmiştir. Elde edilen bulgular, sağ el öncelikli öğretimin, çalgı eğitiminin bu üç temel boyutunun yalnızca bir ya da birkaçında değil, tamamında istatistiksel anlamda fark yaratabilecek nitelikte olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, sağ el öncelikli gitar öğretiminin, temel davranış, teknik davranış, müzikal etki ve yorumlama basamaklarının tümünde hali hazırda kullanılmakta olan öğretim biçimine göre daha etkili olduğu ve öğrenci başarısını daha fazla arttırdığı söylenebilir.

3.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Tablo 5 Deney ve Kontrol gruplarının, temel davranışlar, teknik davranışlar, müzikal etki ve yorumlama boyutlarına ait ilişki katsayıları

Boyutlar	Grup	Temel davranış	Teknik Davranış	Müzikal etki ve yorumlama	Genel
Temel Davranış	Kontrol	1,000	,543*	,619**	,740**
	Deney	1,000	,845**	,859**	,958**
Teknik Davranış	Kontrol	,543*	1,000	,655**	,918**
	Deney	,845**	1,000	,857**	,937**
Müzikal etki ve yorumlama	Kontrol	,619**	,655**	1,000	,814**
	Deney	,859**	,857**	1,000	,911**
Genel	Kontrol	,740**	,918**	,814**	1,000
	Deney	,958**	,937**	,911**	1,000

*güven düzeyi %95 **güven düzeyi %99

Tablo 5 incelendiğinde, her iki grupta da boyutlar arasındaki ilişkiler önemli bulunmuştur ve bu ilişkiler aynı yönlüdür. Yani boyutlardan birindeki puan artışı diğerlerinde de puan artışını sağlamaktadır. Tablo incelendiğinde deney grubundaki ilişkilerin kontrol grubundaki ilişkilere göre daha fazla olduğu söylenebilir.

Çalışma grubundaki öğrenciler, belli bir müzikal birikime sahip olduklarından, sınanan herhangi bir basmaktaki becerinin, öğrencinin hali hazırdaki yetilerinden kaynaklanmış olabileceği düşünülebilir. Örneğin, Hız ifadelerine uygun çalma, Tempoya bağlı kalma gibi becerilerin, öğrencinin mevcut müzikal birikiminden mi yoksa deney sürecinden mi etkilendiği tartışma konusu olabilir. Bu durumda, öğrencinin diğer basamaklardan aldığı puanlara bakılarak bir tutarlılık aranması, basamaklar arası ilişkilerin incelenmesi, konuya açıklık getirebilir. Bu bağlamda, deney grubu öğrencilerinin, farklı basamaklardan aldıkları puanlar arası ilişkilerin, kontrol grubuna göre daha güçlü olması dikkate alınarak, deney grubu öğrencilerinin, sınanan yetilerinin deney süreci ile daha fazla ilişkili olduğu söylenebilir.

3.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Tablo 6 Deney ve kontrol gruplarının genel toplam puanlar açısından karşılaştırılması

Grup	n	$\bar{X}$	SS	M	U	P
Deney	20	64,04	10,84	61.0	45.0	0.00*
Kontrol	20	48,81	8,05	46.8		

*p<.01

Tablo 6 incelendiğinde, genel olarak deney grubu öğrencilerinin aritmetik ortalaması ($\bar{x}$)=64,04, kontrol grubu öğrencilerinin aritmetik ortalaması ($\bar{x}$)= 48,81'dir. Deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin son testten elde ettikleri puanların aritmetik ortalamaları arasında [U=45,0; p<0.05] düzeyinde anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu sonuçlara göre deney ve kontrol gruplarının Gitar Performans Derecelendirme Ölçeği'nden aldıkları toplam puanların ortalamaları açısından, deney grubu lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Bu veriler doğrultusunda, sağ el öncelikli gitar öğretiminin, öğrenci başarısına olumlu yönde etki ettiği ve geleneksel öğretim biçimine göre daha etkili olduğu söylenebilir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

4.1. Sonuçlar

1. Temel davranışlar açısından genel olarak, deney ve kontrol grupları arasında, deney grubu lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Sağ el öncelikli öğretimin, sağ ve sol ellerin birlikte kullanılmaya başlandığı geleneksel öğretim yöntemine göre, temel davranışların öğrenilmesinde daha etkili olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

2. Teknik davranışlar açısından genel olarak, deney ve kontrol grupları arasında, deney grubu lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Sağ el öncelikli öğretimin, her iki elin birlikte kullanılmaya başlandığı geleneksel öğretime göre, teknik davranışların öğretilmesinde daha etkili olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

3. Müzikal etki ve yorumlama açısından genel olarak deney ve kontrol grupları arasında, deney grubu lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Sağ el öncelikli öğretimin, her iki elin birlikte kullanılmaya başlandığı geleneksel yöneme göre, müzikal etki ve yorumlama becerilerinin öğrenilmesinde, daha etkili olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

4. Temel davranışlar, teknik davranışlar, müzikal etki ve yorumlama basamaklarının üçünde de toplam puanlar yönünden, deney ve kontrol grupları arasında, deney grubu lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Böylelikle, sağ el öncelikli gitar öğretimin, "Gitar Performans Derecelendirme Ölçeği" ne ait tüm basamaklarda, hali hazırda kullanılmakta olan öğretim yöntemine göre öğrenci başarısını daha fazla arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

5. Deney ve kontrol gruplarının her ikisinde de boyutlar arasındaki ilişkiler önemli bulunmuştur ve bu ilişkiler aynı yönlüdür. Diğer bir değişle, boyutlardan birindeki puan artışı, diğer boyutlarda da puan artışı olarak yansımaktadır. Bununla beraber, deney grubundaki ilişkilerin kontrol grubundaki ilişkilere göre daha fazla olduğu görülmektedir.

6. Deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin son testten elde ettikleri puanların aritmetik ortalamaları arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu sonuçlara göre deney ve kontrol gruplarının "Gitar Performans Derecelendirme Ölçeği"nden aldıkları toplam puanların ortalamaları açısından, deney grubu lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Bu veriler doğrultusunda, sağ el öncelikli gitar öğretimin, öğrenci başarısına olumlu yönde etki ettiği ve geleneksel yöntemle göre daha etkili olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

4.2. Öneriler

1. Araştırma sonucunda, başlangıç gitar eğitiminde öğrenci başarısını arttırdığı tespit edilen, sağ el öncelikli gitar öğretiminin, başlangıç gitar eğitiminde yaygınlaşmasını sağlayacak çalışmalar yapılabilir.

2. Araştırmada etkililiği ispatlanan sağ el öncelikli gitar öğretiminin, yaygınlaşabilmesi için bu öğretimi yürütebilecek eğitimcilerin yetiştirilmesi yararlı görülmektedir.

3. Araştırmada etkililiği ispatlanan sağ el öncelikli gitar öğretimini temel alan kaynak kitapların hazırlanması, söz konusu öğretim biçiminin yaygınlaşabilmesi açısından yararlı görülmektedir.

4. Araştırmada 14 haftalık bir süreç içerisinde değerlendirip etkililiği ispatlanan, sağ el öncelikli gitar öğretiminin, uzun vadedeki sonuçlarının tespiti için yapılabilecek bir ya da birkaç yıla yayılan daha büyük ölçekli çalışmalar alana katkı sağlayabilir.

5. Araştırmada etkililiği sınanan öğretimin, farklı yaş grupları ve farklı hazır bulunuşluk seviyelerindeki gruplarla da denenerek, etkililiğinin sınanması alana katkı sağlayabilir.

KAYNAKLAR

Akçay, Ş.Ö. (2011). Gitar Eğitiminde Performans Ölçeği Geliştirme Çalışması. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.

Büyüköztürk, Ş. (2008). Deneysel Desenler: Öntest- Sontest Kontrol Gruplu Desen ve SPSS Uygulamalı Veri Analizi. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Dalkılıç, M. (2010). Müzik Öğretmeni Adaylarının Gitar Çalma Temel Tekniklerini Kazanma Zorluklarının İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Burdur.

Eğilmez, Ö. (1998). Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde Hazırlık Sınıfı Keman Eğitiminde Uygulanan Temel Yay Teknikleri. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara

Elmas, Y. (2003). Sorularla Gitar.(İkinci baskı). İstanbul: Pan Yayıncılık.

Kanneci, A. (1988). Klasik Gitar Metodu. Ankara: Meteksan.

Kırloğlu, Ö. (2002). Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde Viyolonsel ve Keman Eğitiminde Kullanılan Yay Tekniklerinin Yöntemsel Analizi. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

Küçükay, B. (1992). Klasik Gitar İçin Başlangıç Metodu. Ankara: Evrensel Müzikevi